

26/8

EDVARD VII I PARIS 1903

Enligt en länge härskande uppfattning var det kung Edvard VII som främst inspirerade ententepolitiken före första världskriget och därmed, som det sades på tyskt håll, genomförde en inringning av Tyskland. Efter hand klarlades emellertid att kungens roll varit relativt obetydlig. Det var först Balfour och Gladstone, sedan Edward Grey som formade ententerna med Frankrike 1904 och med Ryssland 1907. Balfour betonade ofta att det i realiteten var ett angrepp på kung Edvard att tillskriva honom ledarskap i utrikespolitiken, ty detta hade inneburit att kungen överskred gränserna för sina befogenheter som parlamentarisk monark. Att kung Edwards betydelse i detta sammanhang överdrivits beror väl till stor del på att han ständigt ventilerade sin avsky för kejsar Vilhelm, men en bidragande orsak var också att de kungliga statsbesöken ansetts ha varit en viktig del av förbered-

serna till ententen. Särskilt brukar man nämna besöket i Paris i början av maj 1903. I så gott som alla böcker om detta skede framställes besöket som en lysande framgång. Till en början var visserligen Parisbesöket föga lyckat, skriver exempelvis kungens senaste biograf, Virginia Cowles, men småningom blev Parisbefolkningen entusiastisk (samma bild ger dr Knut Hagberg i sin anmälan i Svenska Dagbladet). Alldeles detsamma sägs i den rapport om besöket som den svenske ministern i Paris Åkerman avgav den 4 maj 1903. De nationalistiska tidningarna hade hetsat mot kung Edvard, skriver Åkerman, och vid kungens ankomst ropade man inom folkmassorna "leve boerna" och "leve Marchand" (chefen för den franska expedition som fått vika för Kitchener vid Fashoda 1898). Men de följande dagarna, fortsätter depeschen, förekom "imposanta hyllningar för en suverän som timme för timme mer och mer fullständigt vunnit Paris befolkning".

Det ligger sannolikt något riktigt i denna version. Kungens tal vid presidentens galamiddag, hållet utan koncept, gjorde stor lycka, och de många försäkningar om vänskap för Frankrike som kungen vid skilda tillfällen avgav påverkade säkerligen också stämningen. Det är emellertid av intresse att påpeka att den mest ingående och, torde man kunna tillägga, auktoritativa redogörelsen för Parisbesöket delvis går i helt annan riktning än andra framställningar; här betonas också de ansträngningar som de franska myndigheterna gjorde för att besöket skulle te sig så lyckat som möjligt. Skildringen i fråga är given av Abel Combarieu (Sept ans à l'Élysée, 1932). Combarieu var vid denna tid den franske presidenten Loubets hu-

vudsekreterare, och hans bok består i dagboksanteckningar.

Strax efter besöket, den 4 maj 1903, skrev Combarieu sin redogörelse. Myndigheterna hade varit oroliga inför besöket och på olika sätt sökt förbereda ett älskvärt mottagande. Vid kungens färder genom Paris (här åsyftas tydligen inte bara det första mottagandet) uppträdde emellertid befolkningen spefult och ironiskt med leverop för boerna, Ryssland och Marchand. I den kungliga vagnen kunde dessa manifestationer knappast uppfattas på grund av isoleringen genom eskort och polis. Men i de följande vagnarna hade de franska värdarna det mera besvärligt. "Vi, som var fördelade på dessa olika vagnar, ansträngde oss för att leda bort uppmärksamheten genom att tala om andra saker och genom att peka på de personer som hälsade eller vinkade med sina näsdukar." Engelsmännen visade sig inte sårade och låtsades över huvud inte om de fiendliga demonstrationerna; kungen förklarade sig vara mycket belåten.

Vid några tillfällen gjorde emellertid kungen stor lycka, nämligen då han framträdde blott inför en utvald fransk societet. Särskilt var detta fallet vid kapplöpningarna i Longchamps; här blev kungen föremål för ovationer av "den eleganta Paris-societeten, mindre av rojalistisk övertygelse än av opposition mot republiken". Ungefär detsamma gällde galaföreställningen på operan. Till denna hade man systematiskt inbjudit folk som kunde anses lämpade för fest och hyllning, alltså det mondäne Paris. Protokollchefen hade till och med undvikit att inbjuda mer än ett fåtal deputerade, ett förhållande som väckte missnöje i kamrarna. Vid festen på Théâtre-Français tycks man ha gjort liknande arrangemang. I det hela ger Combarieus framställning intrycket att massan av Parisbefolkningen var likgiltig eller kritisk mot besöket, medan den eleganta värld som i första rummet hade tillträde till festerna var entusiastisk i sin hyllning. Det bör tillfogas att det i Combarieus anteckningar inte finns en antydning om en aggressiv republikanism eller en kritisk hållning till kung Edvard; tvärtom berömmes kungen för sin älskvärdhet och värdighet.

H T—2.

H. Law -
Lowne